

Johan Kos (directeur Vertify)

‘Vollegrondssector moet aan de bak’

Profiel

Na 35 jaar stopt Johan Kos (63) half maart als directeur van Vertify. Vertify verricht onderzoek in de vollegrondsgroenteteelt, glastuinbouw, akkerbouw en bloembollenteelt in Noord-Holland en het Westland. Kos begon zijn werkzame leven in 1982 als leraar plantenteelt aan de MAS in Hoorn. In 1990 werd Kos directeur van wat nu Vertify is. Het Noord-Hollandse onderzoeksinstituut startte in 1986 onder de naam Proeftuin Zwaagdijk, toen

nog publiek gefinancierd. Onder de leiding van Kos transformeerde ‘Zwaagdijk’ naar een private onderzoeks- en kenniscentrum dat sinds 1997 volledig zelfstandig opereert. Begin 2021 veranderde de naam in Vertify. Kos zal als adviseur verbonden blijven aan Vertify. Per 1 januari 2025 is zijn opvolger Kees Pinggen al als directeur-bestuurder aangetreden.

Binnenkort neemt Johan Kos afscheid als directeur van onderzoeksinstituut Vertify. “De vollegrondsector is tegenwoordig zeer professioneel, maar staat voor grote uitdagingen. De telers moeten aan de bak.”

INTERVIEW | door Stan Verstegen

Johan Kos is weliswaar al 35 jaar directeur van een onderzoeksinstituut, maar zijn aandacht is zeker niet beperkt tot alleen het uitdragen van de onderzoeksresultaten. Wie wel eens presentaties van Kos heeft bijgewoond, weet dat hij ook een visie heeft en die met bevologenheid uitdraagt. Het illustreert de betrokkenheid van Kos bij de tuinbouwsector en misschien wel de vollegrondsgroentesector in het bijzonder. Ook tijdens dit interview zijn er weinig vragen nodig om Kos op zijn praatstoel te krijgen.

“De vollegrondsgroentesector is in de afgelopen jaren sterk geprofessionaliseerd, mede door de schaalvergroting. Op dit moment staat de sector voor grote uitdagingen en de oplossingen daarvoor komen niet vanzelf. Teler moeten aan de bak. Ze moeten grote stappen zetten en dat moet ook nog eens in een kort tijdsbestek. Wij kunnen ze daar als onderzoeksinstituut bij ondersteunen, maar steeds vaker volgt uit de resultaten van ons onderzoek een boodschap die ze liever niet horen. Zo moeten telers steeds meer gebruik gaan maken van groene middelen, maar dat zijn vaak contactmiddelen waardoor het vaker nodig is om ze in te zetten. Telers moeten dan vaker met de spuitmachine het veld in, terwijl ze dat liever juist minder vaak zouden willen doen. Het is ook niet goed voor de beeldvorming, want er zijn ook mensen die dan denken: ‘Daar rijdt ie weer met zijn tank vol gif’”

Terwijl het steeds meer om een conceptaanpak gaat.

“Ja, in het verleden richtte het onderzoek zich vaak op chemische middelen. Als er eentje op de nominatie stond om te verdwijnen, dan wilden fabrikanten graag alternatieve chemische middelen laten onderzoeken op hun werkzaamheid. Dat is veranderd, want die chemische alternatieven zijn er steeds minder en steeds vaker kom je dan bij de zogenoemde groene middelen terecht. Omdat die allemaal alleen contactwerking hebben, betekent dat een andere aanpak. Bovendien onderzoeken we ook steeds meer de ef-

fecten van bijvoorbeeld de bemesting. Voor een teler gaat het nog een stap verder, die moet ook kijken op welk perceel hij een bepaald gewas het beste kan telen. Hier in Noord-Holland zijn er bijvoorbeeld regionale verschillen als het gaat om de druk van koolgalmug. Je kunt dus beter geen kool gaan telen op een perceel waarvan je weet dat de druk van koolgalmug hoog is.”

Wat is de rol van telers in jullie onderzoeksprogramma?

“Wij voeren onder andere onderzoeken uit in het kader van platforms, zoals het spruitenplatform, het sluitkoolplatform of Bladycol. Ook de bloemkool- en broccolitelers gaan zich al beter organiseren. Dat moet ook wel, want hoeveel telers zijn er nog? Ik denk zo’n 15 tot 20 broccolitelers en 25 tot 30 bloemkooltelers. Misschien dat er nog een kleine 50 spruitentelers zijn en pakweg 12 ijsbergslatellers en nog enkele specifieke bladgewassentelers. Die telersgroepen weten ons te vinden en daar zijn we blij mee, want die komen met onderwerpen die aansluiten bij de problemen die spelen in de praktijk. Zo kunnen wij met ons onderzoek een bijdrage leveren aan het vinden van oplossingen. Die gewasgroepen hebben het dus goed voor elkaar, maar het is wel zo dat bijvoorbeeld een bloemkoolteler van oudsher weinig contact heeft met een spruitenteler. Toch zijn de problemen waarmee ze te maken hebben vergelijkbaar. Ik denk daarom dat het goed is dat er initiatieven zijn om de vollegrondsgroentesector ook over de gewassen heen beter te organiseren. Ik wil daar ook ná mijn afscheid als directeur van Vertify ook mijn steentje aan bij blijven dragen. Ik blijf actief betrokken bij de ontwikkelingen die gaande zijn.”

Een min of meer gedwongen andere teeltaanpak kan ook gevolgen hebben voor de keten.

“Dat klopt, we zitten in ons onderzoek ook steeds meer op de lijn van keten-gedragen oplossingen. Niet alleen telers, maar ook zaadfirma’s en afzetbedrijven worden betrokken bij de resultaten van ons onderzoek. Je kunt bijvoorbeeld

‘De vollegrond moet zich als sector beter organiseren’

Johan Kos stopt als directeur bij Verify. Foto's: Lex Salverda

'Toename van ziek en zeer vormt grootste teeltbedreiging'

bladluizen in sla met natuurlijke vijanden aanpakken en de effectiviteit daarvan kunnen wij onderzoeken en vergelijken met bijvoorbeeld de inzet van groene middelen. Bij de inzet van natuurlijke vijanden weet je wel bijna zeker dat er ook wat bladluizen aanwezig zullen blijven en je loopt de kans dat juist die natuurlijke vijanden in de sla achterblijven. Daarover moet je dan in gesprek met de verwerkende industrie over wat zij acceptabel vinden en misschien moeten ze hun normen wel bijstellen.

Verder kunnen de zaadfirma's zorg dragen voor resistente of tolerante rassen, maar ook dat is maar een deel van de oplossing. Bladgewassen kunnen resistent zijn tegen Nas0, maar er zijn nog meer bladluizen. Ook plantenkwekers kunnen hun steentje bijdragen door een stevige, goed afgehar-

de, weerbare plant af te leveren. Daarbij kunnen biostimulanten of Trichodermasoorten weer een rol spelen voor een goed gevormd wortelgestel. Het is daarom goed dat er kentenbreed gekeken wordt naar het inzetten van alle denkbare middelen voor het gewenste resultaat: een duurzaam geteeld gewas van de gewenste kwaliteit. Dat noemen we het IGA-model, ofwel Integrale Gewas Aanpak. Om een voorbeeld te geven: de rassenkeuze vormt daarin zo'n 10% van de oplossing, de bemesting 15%, de inzet van middelen 40%. Uiteindelijk kom je uit op een potentieel bestrijdingseffect van 90%."

Toch wil de consument een 'beestjesvrije' sla.

"Zeker, maar we zijn al samen met de verwerkende industrie aan het bekijken wat de effecten kunnen zijn van het spoelen van de sla. Dat zou een gedeelte van de oplossing kunnen zijn. Bij prei zie je steeds meer korte prei waar het blad grotendeels vanaf gesneden is. Het kwaliteitsprobleem van aantasting van het blad door trips is op die manier verdwenen en dan hoeft de prei minder vaak behandeld te worden. Zo kun je ook tot oplossingen komen. Het blijft nou eenmaal zo dat de problemen met groene middelen moeilijker op te lossen zijn, waardoor de uitdagingen

Glastuinbouw nu grootste poot van Vertify

Het neerzetten van het World Horti Center in Naaldwijk vindt Johan Kos misschien wel de grootste stunt uit zijn carrière. "Wij wilden groeien met praktijkonderzoek voor de glastuinbouw. En dat kun je in Noord-Holland doen, maar om het echt góed te doen moet je gewoon in het Westland zijn. Daar was net het proefstation verdwenen. Op de Demokwekerij aan de Zwethlaan in Honselersdijk pakten we de draad weer op. Maar dat we als een van de initiatiefnemers dat World Horti Center konden bouwen, en hoe dat nu functioneert dat is wel echt uniek. Daar ben ik wel trots op."

Op de twee Westlandse locaties en in Zwaagdijk is het onderzoek voor de glastuinbouw inmiddels qua omzet groter dan dat voor de vollegrond, de akkerbouw en de bloembollen. "We hebben in totaal 120 apart stuurbare afdelingen voor onderzoek voor glasgroente en de sierteelt onder glas."

De onderzoeksvragen zijn overigens niet zo heel verschillend. "Je ziet in de glasteelten dezelfde uitdagingen rond verduurzaming als in de vollegrond. Opvallend is dat in de glasgroente de afzetorganisaties het heft in handen nemen. Die kijken anders aan tegen onderzoek. Het FVO-project 100% Groen is meteen op praktijkschaal gaan draaien op zeven teeltbedrijven. Ze werken daarin met red-flags waarmee ze aangeven of ze een oplossing zien of niet. Als Vertify volgen we dat met veel interesse en blijven we uiteraard in overleg met de telersverenigingen om de red flags op te kunnen lossen."

groter zijn. Ze hebben zeker wel een toegevoegde waarde in de conceptaanpak, maar daarvan vormen ze slechts een onderdeel."

Wat baart je de meeste zorgen voor de toekomst?

"Toch wel de aanpak van ziek en zeer. Toenemende problemen met insecten en schimmels zie ik wel als een bedreiging voor veel gewassen. Zijn die straks nog goed te beheersen, vraag ik me af. Dat vormt ook een bedreiging voor de leveringszekerheid die de retail wenst of eist en die telers nu nog kunnen garanderen. Ik ben bang dat dit in de toekomst niet meer zo zal zijn. Als eerste krijgen we te maken met minder beschikbare insecticiden en daarna zullen de fungiciden volgen. Die verminderde beschikbaarheid is echt een sluipmoordenaar voor veel teelten. Dat los je ook niet op met resistente rassen, zeker niet in 2-jarige gewassen zoals kool. De oplossingen liggen meer in de lijn van meer gaan waarnemen in het gewas, vaker behandelingen uitvoeren en meer kennis vergaren. Het wordt echt een kwestie van heel goed weten wat de mogelijkheden zijn en weten waar je mee bezig bent. De sector zal zich dus nog verder moeten professionaliseren en het is goed als dat zoveel mogelijk gezamenlijk wordt opgepakt."